

Հայաստանի մրցունակությունը և տնտեսության նոր իրականությունը

Ի-Վի Քոնսալթինգ
Սեպտեմբերի 28, 2016
Երևան

Մանուկ Զեղալյան
Սևակ Հովհաննիսյան

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ՄՐՑՈՒՆԱԿՈՒԹՅԱՆ
ԳՆԱՀԱՏԱԿԱՆԸ

ՄՅՁ զեկոլոյցի հիմնական եզրակացությունները համաշխարհային տնտեսության միտումների վերաբերյալ

- Տնտեսությունների բացության աստիճանի կրճատումը վտանգում է աճը և բարեկեցությունը:
- Դրամավարկային խթանիչ միջոցները բավարար չեն կայուն աճ ապահովելու համար և պետք է զուգորդվեն մրցունակության բարեփոխումներով:
- 4րդ արդյունաբերական հեղափոխությունը ամբողջապես փոխում է տնտեսությունների զարգացման տրամաբանությունը:

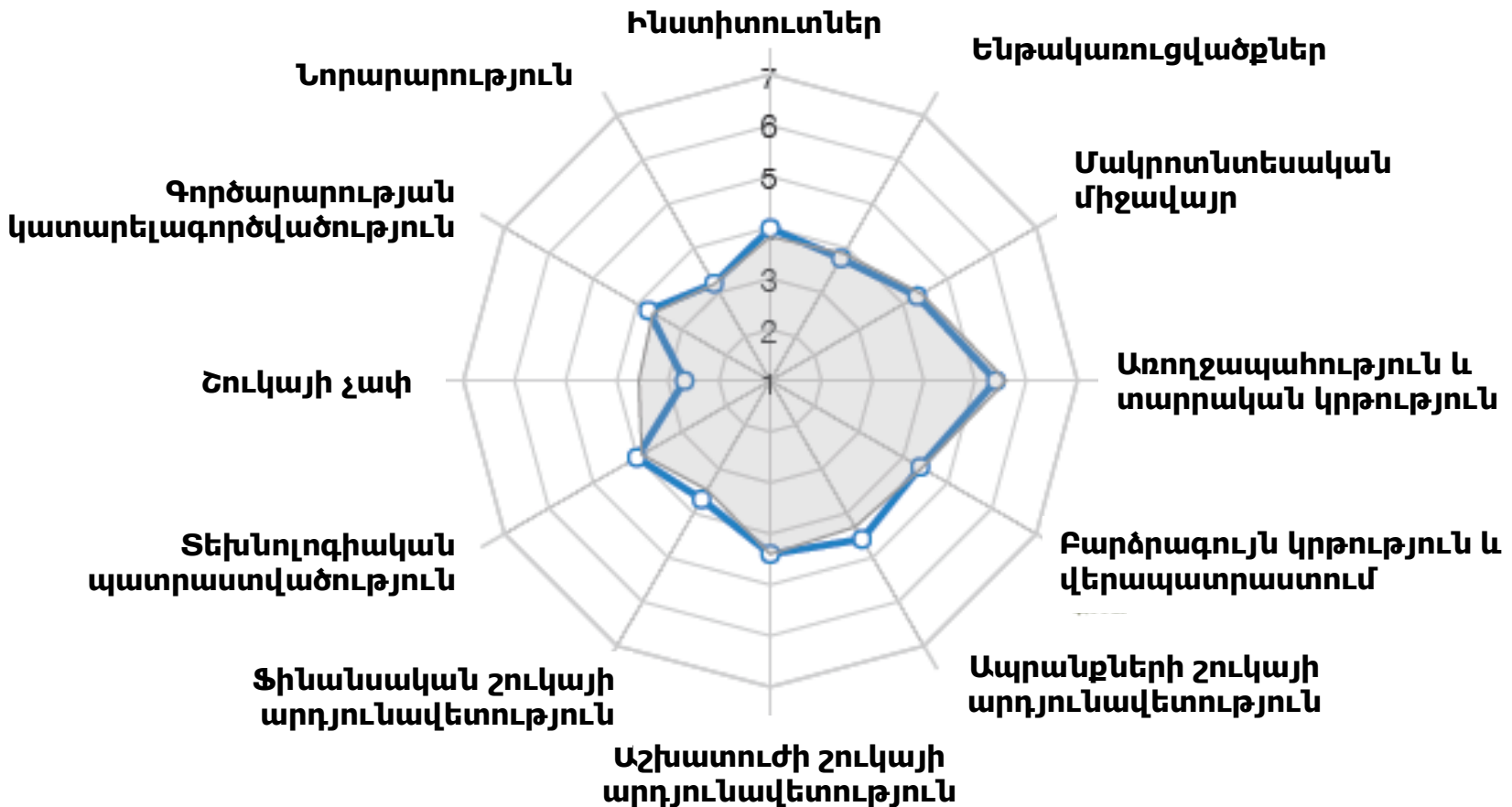
Աշխարհի 15 ամենամրցուՆակ երկրները

	ՀԱՄ 2016–17 Տեղ (138 երկրների մեջ)	ՀԱՄ 2015–16 Տեղ (140 երկրների մեջ)
Շվեյցարիա	1	1
Սինգապուր	2	2
ԱՄՆ	3	3
Նիդերլանդներ	4	5
Գերմանիա	5	4
Շվեդիա	6	9
Մեծ Բրիտանիա	7	10
Ճապոնիա	8	6
Հոնկոնգ	9	7
Ֆինլանդիա	10	8
Նորվեգիա	11	11
Դանիա	12	12
Նոր Զելանդիա	13	16
Տայվան	14	15
Կանադա	15	13

Հայաստանն իր մրցուկնակությամբ 79-րդն է 138 երկրների շարքում

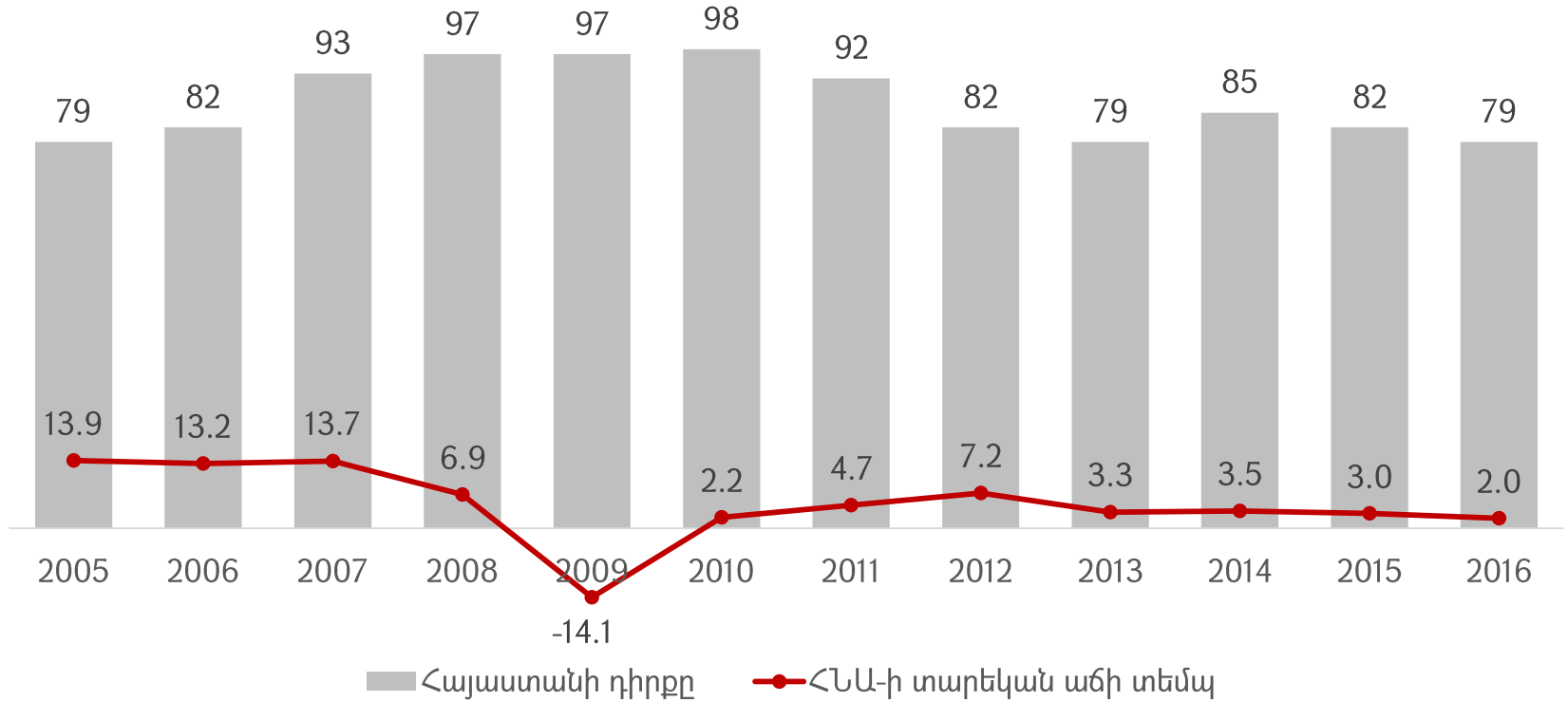
Երկիր	ՀԱՍ 2016-2017 Տեղ	Փոփ.
Հունգարիա	69	↘
Մարոկկո	70	↗
Շրի Լանկա	71	↘
Բարբադոս	72	
Ուրուգվայ	73	-
Խորվաթիա	74	↗
Ջամայկա	75	↗
Իրան	76	↘
Տաջիկստան	77	↗
Գվատեմալա	78	-
Հայաստան	79	↗ +3
Ալբանիա	80	↗
Բրազիլիա	81	↘
Մոնտենեգրո	82	↘
Կիպրոս	83	↘
Նամիբիա	84	↗
Ուկրաինա	85	↘
Հունաստան	86	↘
Ալժիր	87	-
Հոնդուրաս	88	-
Կամբոջա	89	↗

Հայաստանի համեմատական դիրքը Եվրասիական երկրների նկատմամբ

—○— Հայաստան
 Եվրասիա (ՌԴ, Ուկրաինա, Մոլդովա, Հայաստան, Վրաստան, Ադրբեջան, Ղազախստան, Տաջիկստան, Ղրղզստան)

Հայաստանի մրցունակության ներկա մակարդակը կարող է ապահովել ինտեքցիոն աճ՝ 3-4 %-ի շրջանակում

Հայաստանի դիրքի համեմատությունը Վրաստանի և ԱՊՀ երկրների հետ

	ՀԱՄ 2016–17	ՀԱՄ 2015–16	Փոփոխություն
	Տեղ	Տեղ	
Ադրբեջան	37	40	↑ 3
Ռուսաստան	43	45	↑ 2
Ղազախստան	53	42	↓ 11
Վրաստան	59	66	↑ 7
Տաջիկստան	77	80	↑ 3
Հայաստան	79	82	↑ 3
Ուկրաինա	85	79	↓ 6
Մոլդովա	100	84	↓ 16
Դրոլդստան	111	102	↓ 9

Հայաստանի դիրքի փոփոխություններն ըստ հենասյունների

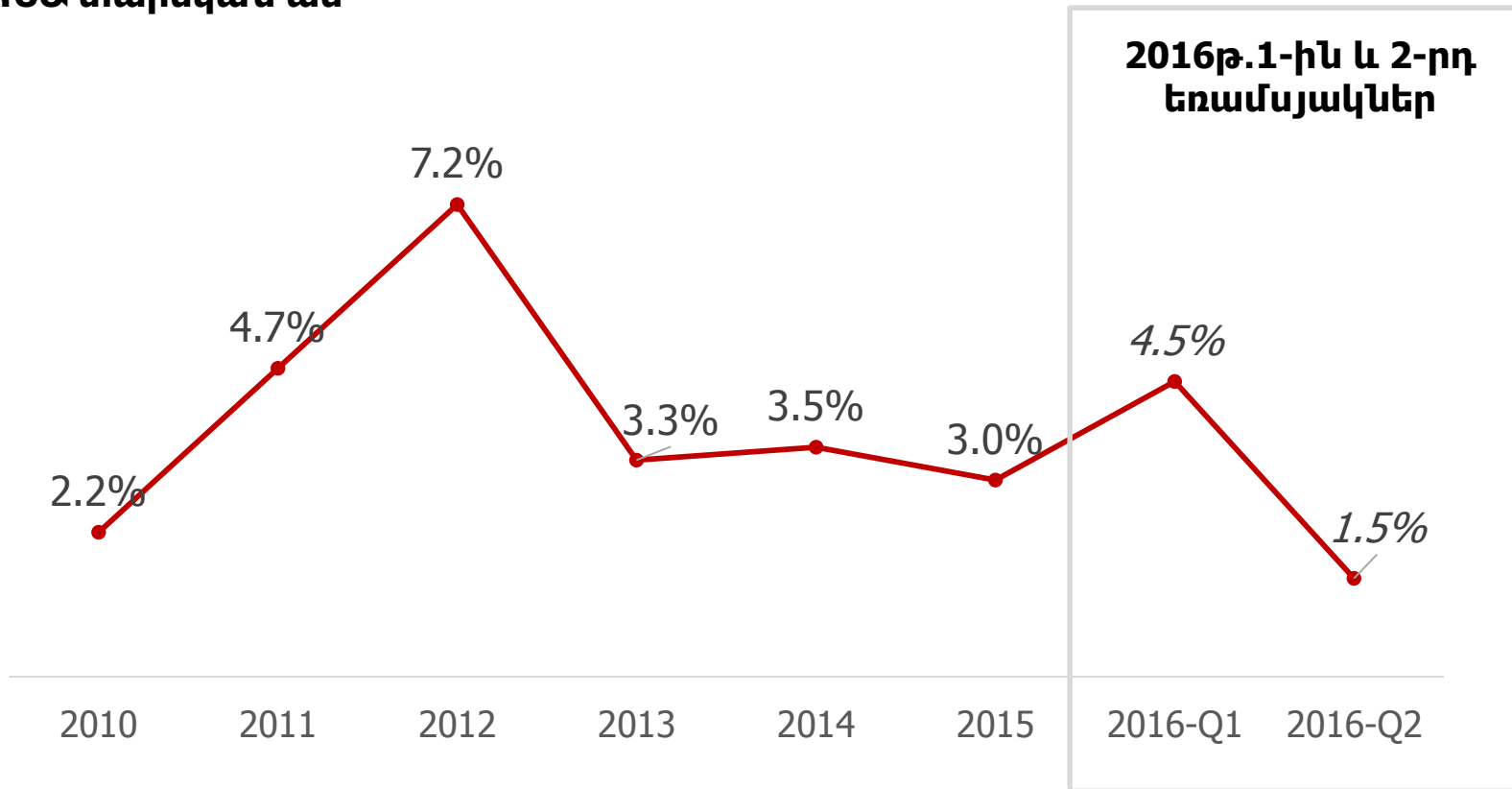
ՀԱՄ հենասյունները	ՀԱՄ 2016-17 տեղ	ՀԱՄ 2015-16 տեղ	ՀԱՄ 2014-15 տեղ	Փոփոխություն 2015-16-ի նկատմամբ
	138 երկրների շարքում	140 երկրների շարքում	144 երկրների շարքում	
Ինստիտուտներ	66	76	72	↑ 10
Ենթակառուցվածքներ	82	82	78	0
Մակրոտնտեսական միջավայր	88	72	77	↓ 16
Առողջապահություն և տարրական կրթություն	93	95	99	↑ 2
Բարձրագույն կրթություն և վերապատրաստում	71	72	75	↑ 1
Ապրանքների շուկայի արդյունավետություն	45	50	64	↑ 5
Աշխատուժի շուկայի արդյունավետություն	55	58	74	↑ 3
Ֆինանսական շուկայի զարգացվածություն	90	94	97	↑ 4
Տեխնոլոգիական պատրաստվածություն	71	75	71	↑ 4
Շուկայի չափ	120	116	118	↓ 4
Գործարարության կատարելագործվածություն	81	97	93	↑ 16
Նորարարություն	87	107	104	↑ 20

ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ
ԿԱՏԱՐՈՂԱԿԱՆԻ
ԱԿՆԱՐԿ

Հետճգնաժամային վերականգնումից հետո՝ 2013թ.-ից տնտեսությունը հայտնվել է դանդաղ աճի իրավիճակում

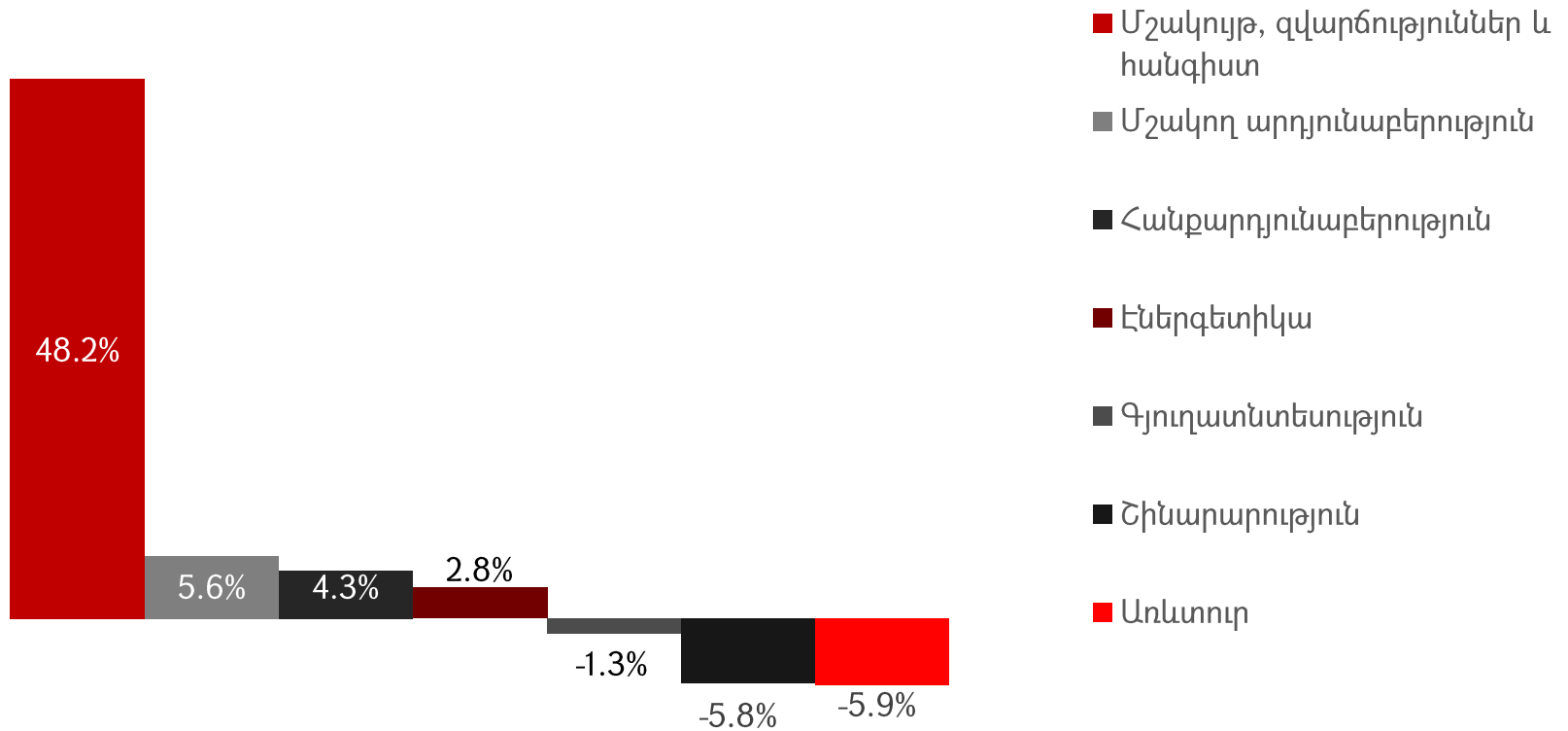
ՀՆԱ տարեկան աճ

Աղբյուր՝ ՀՀ ԱՎԾ, ԱՄՅ

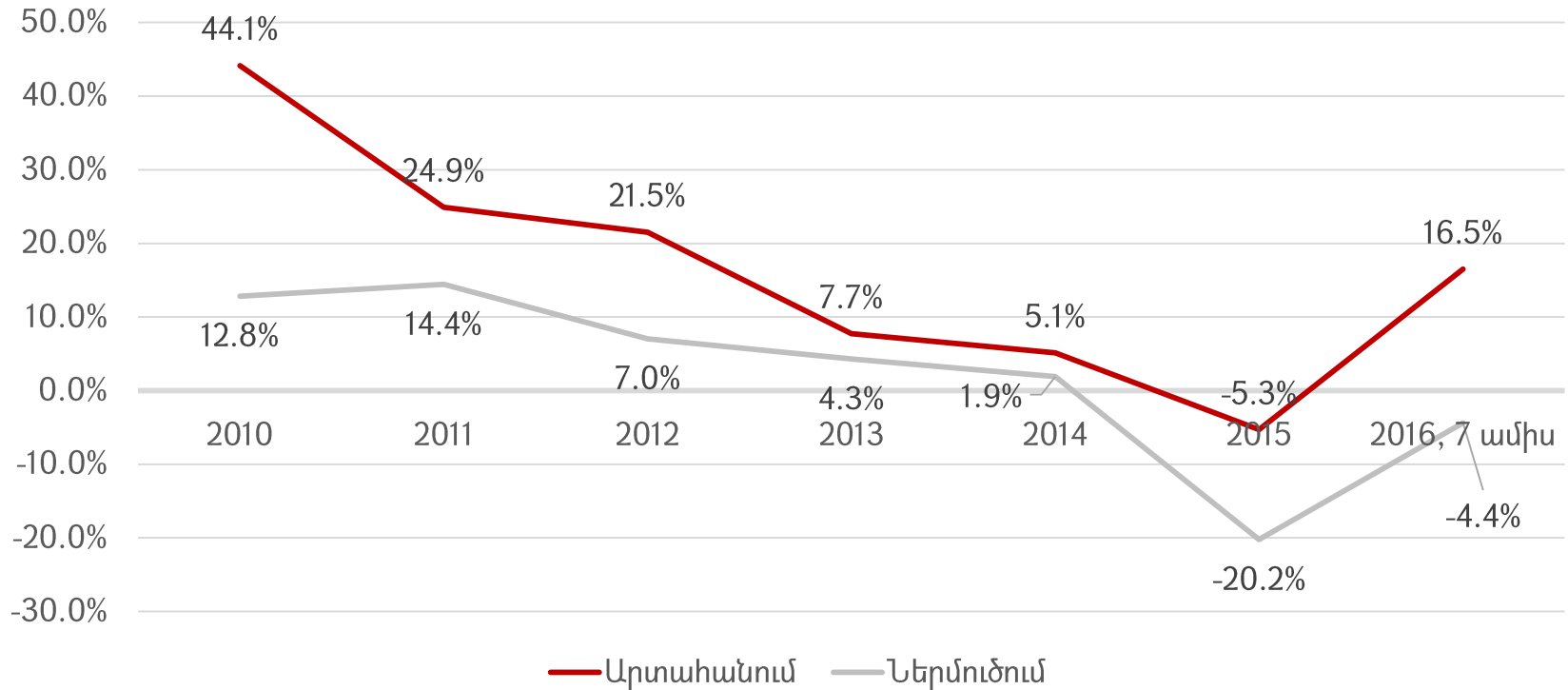
2016թ. աճի կառուցվածքը նպաստավոր չէ

Ոլորտային ավելացված արժեքի փոփոխություններ
2016թ. 2-ին եռամսյակ

Արտահանման աճի տեմպը գերազանցել է ներմուծմանը: 2015թ. անկումից հետո արտահանումն զգալի աճել է՝ կապված նոր բացվող շուկաների հետ:

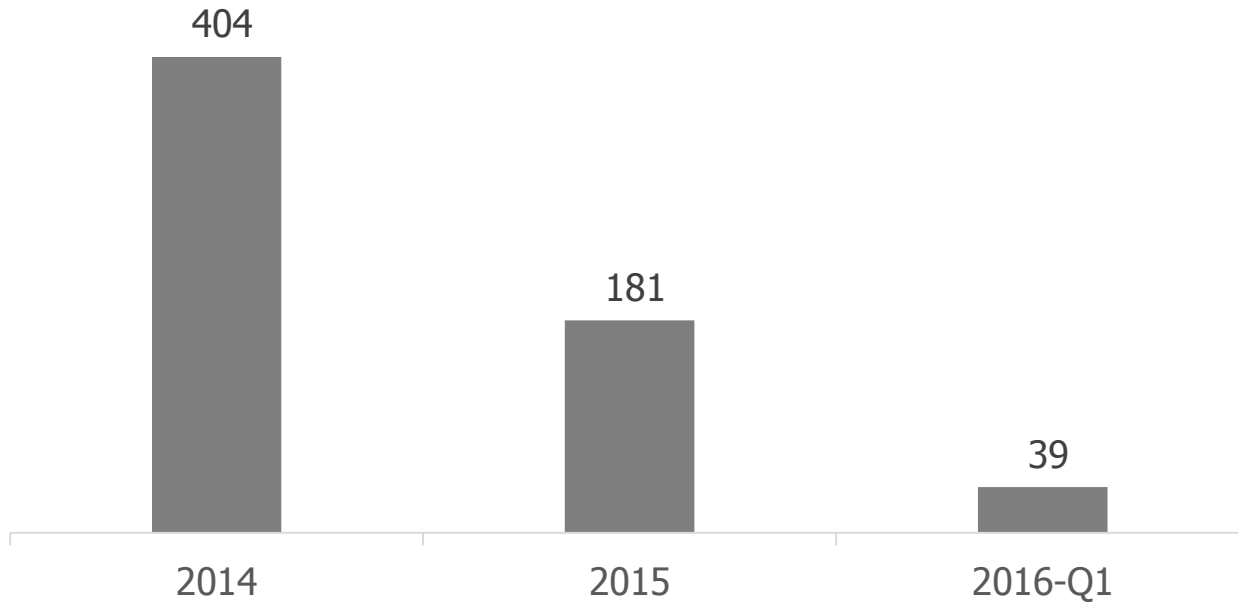
Արտահանման և ներմուծման աճի տեմպը

Սակայն աճի հետագա ֆինանսավորման աղբյուրները նվազել են. . .

Օտարերկրյա ուղղակի ներդրումների ներհոսքի կրճատումը կարևոր ազդանշան է

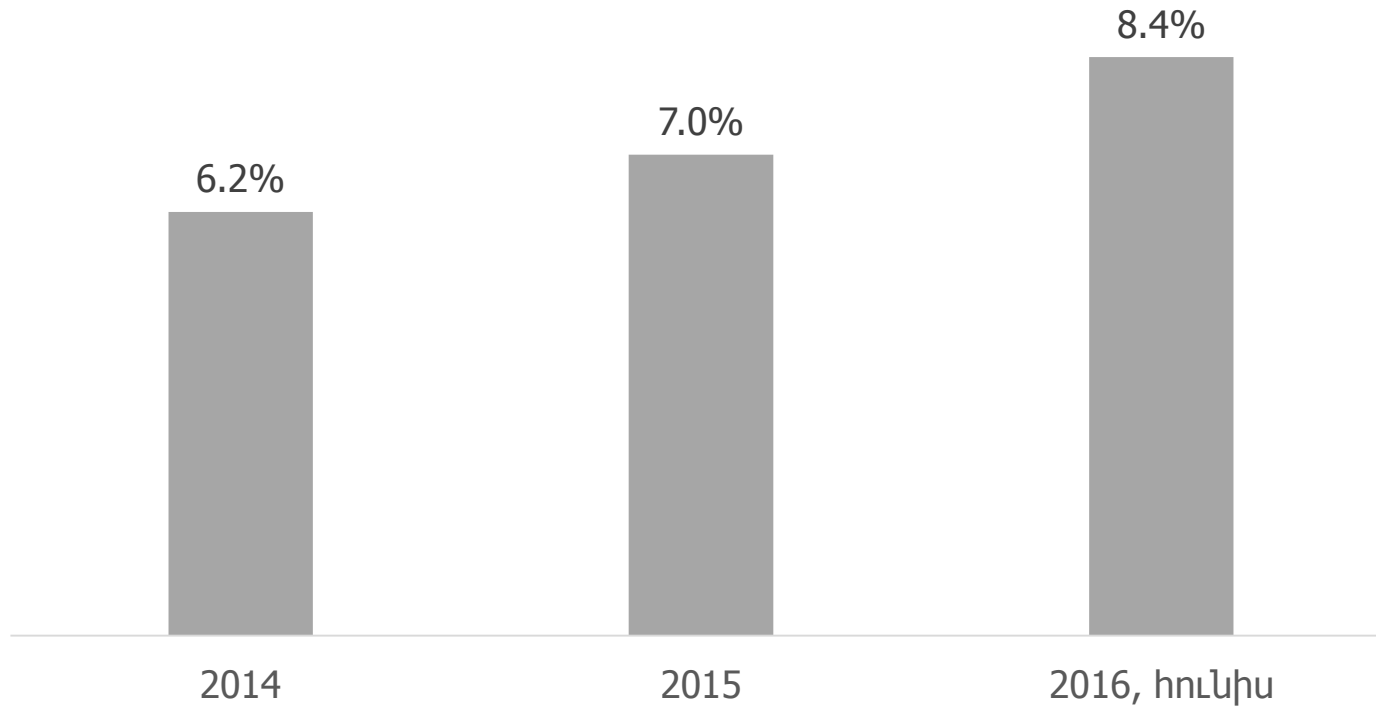
Օտարերկրյա ուղղակի ներդրումների զուտ ներհոսք միլիոն ԱՄՆ դոլար

Աղբյուր՝ ՀՀ ԱՎԾ, ՀՀ ԿԲ

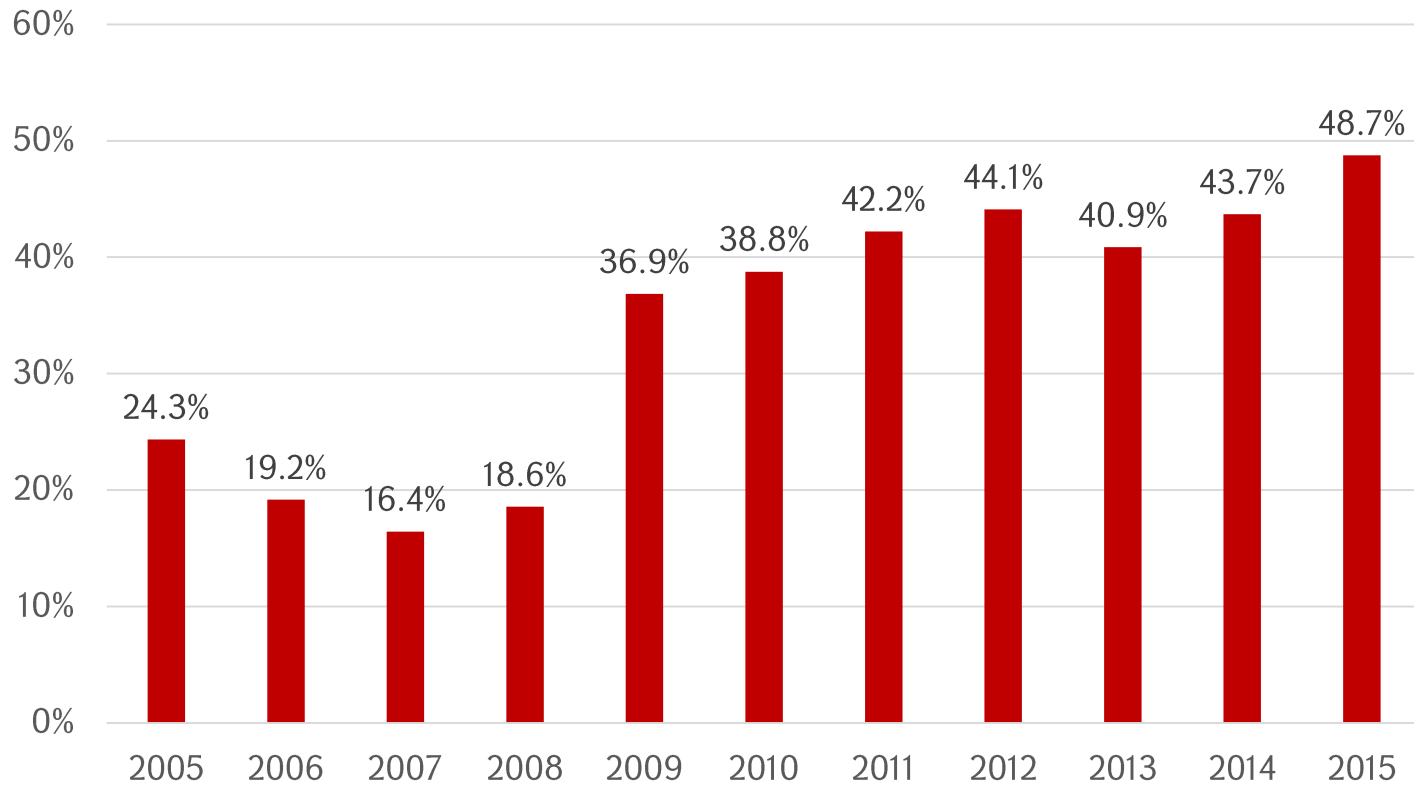
Կորպորատիվ սեկտորի պարտքով բեռնվածության աստիճանի բարձրացման պատճառով նկատելի են ֆինանսական առողջության խնդիրներ

Բանկերի չաշխատող ակտիվների տեսակարար կշիռը

Պետության կողմից արտաքին ֆինանսական միջոցների ներգրավման կարողությունը խիստ սահմանափակվել է

ՀՀ պետական պարտքը ՀՆԱ նկատմամբ, %

Աղբյուր՝ ՀՀ ԱՎԾ, EV հաշվարկներ

ՀԻՄՆԱԽՆՆԴԻՐՆԵՐ ԵՎ ԱՃԻ ՕՐԱԿԱՐԳ

Չայաստանի տնտեսական կայուն և նշանակալից աճի ապահովումը կրիտիկական է

Մրցունակության էական բարձրացման համար անհրաժեշտ է տարեկան 3-4% աշխատանքի արտադրողականության աճ:

Նման արտադրողականության աճի պայմաններում՝ գործազրկության կրճատումը և արտագաղթի կասեցումը պահանջում է ՉՆԱ-ի տարեկան ևս 4-5 տոկոսային կետի աճ:

Այս երկու խնդիրների միաժամանակ լուծումը կարող է իրականանալ նվազագույնը 7-8% տարեկան տնտեսական աճի պայմաններում:

Հայաստանում կայուն և բարձր տեմպերով աճը պահանջում է աճի առանցքային սահմանափակումների վերացում

1

Անկատար
մրցակցային
միջավայր

2

Նոր բիզնես
հնարավորու-
թյունների
բացահայտման
պակաս

3

Մարդկային
կապիտալի ոչ
բավարար որակ

4

Միաչափ
ֆինանսական
համակարգ

Տնտեսական աճի սահմանափակումների վերացման օրակարգ

1

**Անկատար
մրցակցային
միջավայր**

Հարկային, մաքսային վարչարարության, մրցակցության պաշտպանության և պետական գնումների քաղաքականության միջոցով հավասար հնարավորությունների ապահովում

2

**Նոր քիզնես
հնարավորու-
յունների
բացահայտման
պակաս**

- Նոր տեխնոլոգիաների հիման վրա արդյունաբերական զարգացման ռազմավարություն
- Օտարերկրյա ներդրումների ներգրավման նոր մոտեցումներ

Տնտեսական աճի սահմանափակումների վերացման օրակարգ

1

**Մարդկային
կապիտալի ոչ
բավարար որակ**

- Տեխնոլոգիական նոր դարաշրջանին համապատասխանող լայնամասշտաբ կրթական բարեփոխումներ
- Մասնագիտական հայրենադարձություն

2

**Միաչափ
ֆինանսական
համակարգ**

- Կապիտալ շուկաների զարգացման խթաններ
- Բաժնեմասնակցային հիմնադրամների խթանում

Ընթացիկ իրավիճակի համատեքստը

- Անվտանգային բարձր ռիսկեր
- Ֆիսկալ քաղաքականության հապատասխանեցման հրամայական